הקומץ רבה פרק שלישי מנחות כג.

אמר רבא קסבר רבי יהודה כל [א]שהוא מין במינו ודבר אחר סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו: איתמר קומץ דמנחת חוטא ששמנו רבי יוחנן אומר [א]פסול וריש לקיש אמר [א] הוא עצמו משכשכו בשירי הלוג ומעלהו והכתיב [ב]לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה ההוא שלא יקבע לה שמן כחברותיה איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש חרב שנתערב בבלול יקריב רבי יהודה אומר לא יקריב מאי לאו קומץ דמנחת חוטא דאיערב בקומץ דמנחת נדבה לא מנחת פרים ואילים במנחת כבשים והא בהדיא קתני לה [ג]מנחת פרים ואילים במנחת כבשים וחרב שנתערב בבלול יקרב רבי יהודה אומר לא יקרב פירושי קמפרש לה בעי רבא [ב] [ד]קומץ שמיצה שמנו על גבי עצים מהו [ג] חיבורי עולין כעולין דמו או לאו כעולין דמו אמר ליה רבינא לרב אשי לאו היינו דרבי יוחנן וריש לקיש דאיתמר [ה]המעלה אבר שאין בו כזית ועצם משלימו לכזית רבי יוחנן אמר [ו]חייב ריש לקיש אמר פטור רבי יוחנן אמר חייב חיבורי עולין כעולין דמו ור"ל אמר פטור חיבורי עולין לאו כעולין דמו תיבעי לר' יוחנן ותיבעי לריש לקיש תיבעי לר' יוחנן עד כאן לא קא אמר ר' יוחנן התם אלא בעצם דמינא דבשר הוא אבל [ד] האי דלאו דמינא דקומץ הוא לא או דלמא אפי' [ה] לריש לקיש לא קא אמר אלא בעצם דבר מפרש הוא ואי פריש לאו מצוה לאהדורי [ו] אבל שמן דלאו בר מפרש הוא לא או דלמא לא שנא תיקו:

מתני' שתי [ז]מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקמוץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה כשירות ואם לאו פסולות [ז] [ח]קומץ שנתערב במנחה שלא נקמצה לא יקטיר ואם הקטיר זו שנקמצה [ח] עולה לבעלים וזו שלא נקמצה לא עולה לבעלים [ט]נתערב קומצה בשיריה או [י]בשיריה של חבירתה לא יקטיר ואם הקטיר עולה לבעלים:

גמ' [כ]אמר רב חסדא [ל]נבילה בטילה בשחוטה שאי אפשר לשחוטה שתעשה נבילה [ט] ושחוטה אינה בטילה בנבילה שאפשר לנבילה שתעשה שחוטה דלכי מסרחה פרחה טומאתה ורבי חנינא אמר כל שאפשר לו להיות כמוהו אינו בטל וכל שאי אפשר לו להיות כמוהו בטל אליבא דמאן אי אליבא דרבנן הא אמרי [מ]עולין הוא דלא מבטלי אהדדי אבל מין במינו בטל אי אליבא דרבי יהודה והא

רבי

מין במינו. שמן ושמן: **ודבר אחר.** סולת: **סלק את מינו.** שמן [י] דקמץ משום נדבה כמי שאינו וממלא סולתו של קומץ רבה על שמן הנבלע בו ומבטלה: **ששמנו.** שנתן עליו שמן לאחר שקמצו: **הוא עצמו.** כלומר תחילת [יא] מצוה שישפשפנו לקומץ בשירי מנחה אחד מן הלוגין וכל שכן דאם שמנו כשר: **שלא יקבע לה שמן.** בעוד שלא נקמצה אבל לאחר קמיצה אם שמנה קצת כשר: **יקריב.** דרבנן לטעמייהו דעולין אין מבטלין זה את זה: **רבי יהודה אומר לא יקריב.** ואפי' רבנן לא אמרי יקרב אלא משום דעולין אין מבטלין זה את זה [יב] והיכא דאיתיה אמנחת נדבה שדינן ליה אבל אם נפל שמן בקומץ דחוטא אפילו לרבנן לא (א) יקרב: מנחת נסכים של פרים ואילים חריבה לגבי מנחת נסכים [יג] כבש דכבש הוי שלשה לוגין לעשרון דכתיב בפרשת שלח לך [ד] סלת עשרון בלול ברביעית ההין שמן והין שנים עשר לוגין ושל פרים ואילים שני לוגין לעשרון דכתיב בפר בלול בשמן חצי ההין [ה] דהיינו ששה לוגין ושלשה עשרונים סלת ובאילים סלת שתי עשרונים בלול בשמן שלישית ההין [ו] והיכא דנתערבה מנחת פרים [יד] במנחת כבשים התם ודאי לא יקרב משום דנמלאת העבה רכה אבל קומץ דמנחת חוטא דאיערב בקומץ דמנחת נדבה יקרב: **פרושי קמפרש.** והכי קאמר מנחת פרים בשל כבשים דהיינו חרב שנתערב בבלול [טו] דבלועין זה מזה אפי' הכי לרבנן יקרב דאין עולין מבטלין זה את זה: **רבי יהודה אומר לא יקרב.** דשאינו מינו רבה עליו ומבטלו: **על גבי עצים.** והניח הקומץ עליו: **מהו.** מי הוי חסר קומץ או לא מי אמרינן חבורי עולין מה שהוא מחבר השמן לקומץ שחוזר ונותן הקומץ על העצים: **כעולין דמו.** כאילו הוי השמן מובלע בקומץ וכשר או לאו כעולין ופסול: **המעלה.** בחוץ: **עולין.** בשר. חבורי עולין (ב) עצם: שמן לאו מין סלת היא: **עצם אי פריש.** כגון פוקעין לאו מצוה לאהדורי בפרק גיד הנשה (חולין צ.) הלכך לאו כעולין דמו. לשון אחר קומץ שמיצה שמנו על גבי עצים מהו מי בעיא להקטיר עצים עם [טז] קומץ או לא חבורי עולין שמן שמחבר לקומץ כעולין דמו ואם אינו מקטירו הוי כקומץ חסר או לא כעולין ולא איכפת לן: [יז] **מתני' שתי מנחות כו'.** כבר פירשתי למעלה (דף כב.): **גמ' נבילה בטלה בשחוטה.** אם יש שתי חתיכות [יח] [ט](אחת) שחוטה ואחת נבילה ואין ידוע איזוהי בטלה [יט] כגון שאם נגע באחת מחתיכות אינו טמא דאמרינן שחוטה היא: **שאי אפשר לשחוטה שתעשה נבילה.** והוה ליה מין בשאינו מינו ובטל לדברי הכל: **ושחוטה אינה בטילה בנבילה.** אם יש שתי חתיכות נבילה ואחת שחוטה ביניהן אינה בטילה ואם נגעה אחת מהן בתרומה אינה נשרפת עליה אלא תולין דשמא זו היא השחוטה: **שאפשר לנבילה שתיעשה שחוטה.** [כ] לקמיה [ע"כ] מפרש טעמא דרב חסדא דאזיל בתר מבטל והואיל ואי אפשר לרוב להיות כמועט הוי כמין בשאינו מינו ולא אזלינן בתר בטיל דאף על גב דאפשר למועט להיות כמרובה הוי כמין בשאינו מינו: **פרחה טומאה.** דכתיב (דברים יד) לגר אשר בשעריך תתננה [כא] ואמרינן בבכורות (דף כג.) הראויה לגר קרויה נבילה [כב]: **כל שאפשר לו.** לבטל דהיינו מועט להיות כמוהו של מבטל אינו בטל הלכך נבילה אינה בטילה בשחוטה אבל שחוטה בטילה בנבילה דאי אפשר לשחוטה שתיעשה נבילה ואם נגעה אחת מן החתיכות בתרומה נשרפת עליה דרבי חנינא אזיל בתר בטיל: **הא מין במינו בטל.** הלכך בין נבילה בשחוטה בין שחוטה בנבילה בטלין:

בתר

אמר רבא קסבר רבי יהודה כו'. הא דאמר בפ' כל הבשר (חולין קח.) בשמעתא דטיפת חלב דאמר רבא קסבר רבי יהודה כל שהוא מין ומינו כו' היינו הכא בשמעתין שהוא עיקר מילתיה דרבא ולא כמו שפי' שם בקונטרס דהיינו רבא דפרק גיד הנשה (שם ק: ושם) שאמר אפילו לא קדם וסלקו הוי מין ומינו ודבר אחר כו' דהתם לא קאמר כהאי לישנא קסבר רבי יהודה כו' [ט]:

הוא עצמו משכשכו בשירי הלוג. פירוש לוג של מנחות שיותר וא"ת הא תנן בפירקין (דף כז.) השמן מיעוטו מעכב את רובו [כג] וי"ל שלא ניתנה תורה למלאכי השרת ואי אפשר שלא ישאר בלוג מן השמן: **חרב** שנתערב בבלול כו'. יש תימה מאי קא פריך לעולם מודה רבי שמעון בן לקיש דאם היו עולין מבטלין ואפי' לרבנן לא יקרב ולא משום חרב שנשמן אלא משום בלול שנחסר דהוה ליה חיסר שמנה דהא נתערב שמנו בחרב ובטל וה"ל [כד] ככשר ופסול שנתערבו זה בזה וצריך עיון אם הוה אמרינן יקרב אם לאו וי"ל דלא חשיב חיסר שמנה דלא"נ דמספקינ' ליה לרבא בשמן גבי קומץ שמיצה שמנו על גבי עצים אי חיבורי עולין כעולין הכא פשיטא דכעולין דמיא כשמיצה שמנו בחרב כיון דשניהן נקטרים ולפי זה לא מיפסלו [כה] לעולם משום חיסר שמנה אלא משום ריבה שמנה:

קומץ שמיצה שמנו ע"ג עצים. פי' קצת נבלע מן השמן בעצים ומקצתו בעין על גבי עצים עם הקומץ ומבעיא ליה אי חשיב הנבלע כאילו הוא בעין ע"ג עצים הואיל ומחובר למה שבחוץ מחמת דחיבורי עולין כעולין דמו או לא וקונט' פירש ב' לשונות וכמו שפירש' נראה: **נבילה** בטילה בשחוטה. היינו מלטמא במגע אבל במשא מטמא כדאמרי' בפרק שלישי דבכורות (דף כג.): **שחוטה** אינה בטילה בנבילה. והיכא [י] דקבעי ברשות הרבים ואינו יודע באיזו מהן נגע ספיקו טהור דכל קבוע כמחצה על מחצה [כ] דמי היכא דאפשר למיהוי כוותיה ודם הפר ודם השעיר כיון שהיה מעורב בו כאחת ונתן מהן מתנה חשיב דאפשר להיות זה כזה:

ולא

מסורת הש"ס

א) חולין ק: קח., ב) זבחים קי., ג) כילה לח: [בכורות כב. ע"ש], ד) [לעיל כב: וש"נ], ה) [במדבר טו], ו) [שם], ז) [שם], ח) נ"ק מ"ז, ט) [ועי' תוס' חולין קח. ד"ה דאמר], י) לקמבר. יעב"ץ, כ) דמי הס"ד ומה"ד כל היכא נ"ק ושייך לקמן.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ר' יהודה וכו' לרבנן לא יקרב הס"ד ואח"כ מ"ה מנחת פרים ואילים כו' מנחת נסכים וכו' נסכים לכבש: (ב) ד"ה עולין וכו' עצם הס"ד ואח"כ מ"ה לאו מינא כו' שמן לאו וכו' היא הס"ד ואח"כ מ"ה ואי פריש עצם אי:

גליון הש"ס

מתני' בשיריה של חבירתה כו'. עיין לקמן מח ע"א תוס' ד"ה חטלו כמעטלת:

מוסף רש"י

כל שהוא מין במינו ודבר אחר. כלומר מין לאיסור שנתערב עם מינו ובשאינו מינו להיתר (חולין קח.). סלק את מינו. היתר כמי שאינו. שאינו מינו נותן לא נבטלו לאיסור דמין במינו לא בטיל, ולא תוספת היא נוסף עליו לאיסור שניהם איסור ולא יוכל מין האחר לרבות עליו ולבטלו אלא סלקהו כאילו אינו כאן, וירבה שאינו מינו של היתר על האיסור ויבטלנו (שם). ועצם משלימו לכזית. עצם אין מצוה להעלותו אם פירש כדאמרן בפרק המזבח מקדש (זבחים קז.). נבילה בטילה בשחוטה. חתיכת נבילה שנתערבה בשתי חתיכות שחוטות, בטלה נבלה ברוב מלטמא, דמין בשאינו מינו בטל, והאי מין בשאינו מינו הוא (בכורות כג. וכעי"ז ביצה לח:).

שיטה מקובצת

א] הוא עצמו משכשכו בשירי הלוג. וא"ת כי נשתייר בלוג מן השמן אמאי לא הוי כחסר שמנה מאותה מנחה שמדד השמן באותו הלוג והא תנן בפירקין השמן מיעוטו מעכב את רובו וי"ל דלא נתנה תורה למלאכי השרת דאי אפשר למצות הלוג כל כך שלא ישאר בו קצת מן השמן: ב] קומץ שמיצה שמנו על גבי עצים. וא"ת בין ללשון ראשון ובין ללשון שני דרש"י תפשוט מתני' דקאמר ר"י במתניתין היכא דאין בלילתן שוה דבלועות זו מזו ומבטלי אהדדי אלמא חיבורי עולין לאו כעולין דמי (לא ללשון) [ללשון] ראשון דאי הוי כעולין אמאי מבטלי אהדדי כיון דכולן נקטרין ביחד הוי לן למימר דכל חד וחד בתר מינא שדינן ליה וללשון שני נמי יש להוכיח דמאחר דחשבינן ליה להאי דריבה שמנה ולהאי חסר שמנה אלמא [לאו] כעולין דמי וי"ל דמה שאמר והן בולעות זו מזו משום חסרון שמן של מנחת נסכים הוא ולא משום יתור שמן של הקומץ ולא דמי כלל להכא וכ"ש לפי פי' אחרון שכתבתי לעיל דליכא שום הוכחה לחבורי עולין ועוד אמר הר"ר שמואל דממתני' אין להוכיח דהכא אליבא דרבנן ומש"ה קא בעי ליה מי [הוין] חיבורי עולין כעולין ולא מבטל עצים לשמן שנתמצה עליהן וא"כ אין להוכיח ממילתא דר"י דמתני' דלית ליה האי סברא: ג] חיבורי עולין כעולין דמי. פ"ה והוא מחבר השמן לקומץ כעולין דמי כאילו שמן שעל העצים מובלע בקומץ וכשר או לא ולא מהני הקטרה של שמן שבעצים והוי כאילו לא נקטר כלל ולא דמי להקטיר שומשום כיון שאין השמן בעין וא"ת תפשוט ליה ממתניתין עבה ברכה פסולה ואע"ם שמקטירן יחד פסולה הרכה משום חסרון אלמא לאו כעולין דמי וי"ל דקסיד דפסולא דמתניתין משום יתר ולא משום חסר הרכה מיהו קשה בסמוך דקאמר אבל שמן דלאו בר מפרש [הוא] ולשון אחר פירש חיבור עולין היינו עצים מבעי ליה להקטיר העצים עם הקומץ בשביל שמן שבה ואי לא נחסר שמנה או דלמא לא איכפת לן מן החסרון דשמן והא דקאמר לעיל חיסר שמנה פסול היינו קודם קמיצה אבל לאחר קמיצה לית לן בה ומפרש נמי כן מתני' לא פסל משום חסר אלא משום יתר והר כמו שפירשתי לשיטת הראשונה ודוחק קצת לישב אבל האי דלאו מינא דמנחה קומץ

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פי"ח מהל' פסוה"מ הלכה י:
לב ב מיי' שם הל' טו:
לג ג מיי' פי"ג מהלכות פסוה"מ הלכה יז:
לד ד מיי' פי"ט מהל' מעה"ק הלכה י:
לה ה מיי' פי"א מהל' פסוה"מ הלכה טו:
לו ו מיי' שם הלכה ג:
לז ז מיי' שם הלכה לא:
לח ח מיי' פי"ג מהל' שאר אבות הטומאה הלכה יא:

תורה אור השלם

1. וְאִם לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ לִשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ לִשְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת לְחַטָּאת לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה כִּי חַטָּאת הִוא:
ויקרא ה יא

שיטה מקובצת (המשך)

ולמה אין שמן מינא דקומץ והלא נקמץ כמו הסולת דהא כתיב מסלתה ומשמנה אבל לפי' הראשון ניחא דקרי עצים חבורי עולין ואינהו ודאי לא הוי מינא דמנחה עכ"ל הר"ח ובתוס' אחרות כתוב א"נ י"ל דהכא קבעי לרבנן דאמרי דאין עולין מבטלין זה את זה ולהכי בעי חיבורי עולין כעולין דמי דאין העצים מבטלין השמן דאין עולין מבטלין זה את זה או לאו כעולין דמי ומבטלין זה את זה והעצים מבטלין אותו והוי חסר שמן ופשיטא דפסול וכן אמרינן במתניתין ומתניתין דקתני והן בולעות זו מזו ומבטלות זו את זו אע"ג דתרוייהו הוי עולין היינו לר"י דסבר דעולין מבטלין זה את זה היכא דלא הוי מינו והך בעיא אליבא דרבנן ע"כ: ד] אבל הכא דלאו מינא דקומץ הוא ללשון ראשון עצים לאו מינא דקומץ הוא וללשון שני שמן לאו מינא דסולת הוא: ה] אפילו ריש לקיש אות ל' נמחק: ו] אבל שמן. גליון ללשון ראשון [של רש"י] הול"ל אבל עצים כו': ז] פסולה הקומץ שנתערב כו'. ברישא פי"ה דאין הקטרה מצוה אלא בקומץ ומשמע דאם רצה להקטיר יקטיר. ובסיפא פי' לא יקטיר אסור להקטיר דכל שממנו לאשים הרי הוא בבל תקטירו אבל ברישא לא הוי חלק גבוה מבורר עדיין ולא קרינן ממנו לאישים. תר"ח: ח] שנקמצה עלתה לבעלים חוזר כו' לא עלתה לבעלים כו' ואם הקטיר עלתה לבעלים: ט] ושחוטה אינה בטילה בנבלה. פי"ה אם נגעה אחת מהם בתרומה תולין וא"ת נהי דלא בטלה מ"מ ניזיל בתר רובא דהכי אמרינן בפרק קמא דכתובות תשעה שרצים וצפרדע אחד בעיהם דאי לאו משום קבוע כמחצה על מחצה הוי אזלינן בתר רובא והנוגע בהם טמא ודאי והכא לא שייך קבוע כיון שאין הקבוע ניכר וי"ל דהתם היינו טעמא משום דמין בשאינו מינו בטל ומיעוטא כמאן דליתיה דמי אבל במין במינו דלא בטלי הוי כמחצה על מחצה. תר"ח: י] קומץ מנחת נדבה ותיבות דקמץ משום נמחק: יא] תחלת דינו מצוה שישפשפנו לקומץ דחוטא בשירי אחד מן הלוגין וכ"ש דאם שמנו דיעבד כשר: יב] וכל היכא דאיתיה לשמן אמנחת נדבה שדינן ליה: ואם נפל שמן כו' לא יקרב וקשיא לריש לקיש הס"ד: יג] נסכים של כבשים דכבש הוי שלשה לוגין: יד] ומנחת אילים במנחה: טו] בבלול דבלועין זה מזה: טז] עם הקומץ או לא חבורי עולין שמן המחובר לקומץ: יז] תיבות מתני' שתי מנחות כו' פרשתי למעלה גמ' נמחק: יח] תיבת אחת נמחק: יט] ברוב (דרוב) שאם והיבת בהן נמחק: כ] שחוטה כלומר שהוא עליה תורת שחוטה שלא חטאה והוי ליה מין במינו ואי קשיא נבלה נמי לא תבטל בשחוטה דהוי ליה מין במינו דאפשר לנבלה שתעשה שחוטה תריץ לקמיה: כא] התגעה ואכלה: כב] נבלה ושאינה ראויה לגר אינה קרויה נבלה (ומה"ד) כל שאפשר לו לבטל: כג] והכי ר"ל דמיירי בלוג שמן של מצורע שהיה נאכל ואין להקטיר אם נשאר בלוג כיון שהוא נאכל כך תירץ הר"מ. תר"ח: כד] בכשר. וא"ת אימא דלא יקרב משום בלול שחסר וגם חרב פסול משום דמנחה פסולה נתערב בה ויש לומר דמשמע דעיקר הפסול הוי משום החרב מדקאמר חרב שנתערב בבלול ולא קאמר בלול שנתערב בחרב. הר"מ. תר"ח: כה] מיפסלו במחיצתיה לעיל משום:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones